

NO. II / 1997

ISSN 1301-2746

KOC University Library

3 1093 6250816 7

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAC AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAC - RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

DS
51
A 632
A3
v2 1997
c.4

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YILLİĞİ
ANNUAL OF THE SUNA & İNAN KIRAÇ - RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

Bilim Kurulu / Advisory Board

Fahri İŞIK
Sencer ŞAHİN
Havva İŞKAN
Oğuz TEKİN
Burhan VARKIVANÇ

Yayın Yönetim / Editör
Kayhan DÖRTLÜK
Üftade MUŞKARA
Umut SEZGİN

Çeviriler / Translations
Doğan TÜRKER
T.M.P. DUGGAN

Yapım / Production
Zero Ltd. Şti.

Yazışma Adresi / Mailing Address
Kaleici Barbaros Mah. Kocatepe Sk. No.25
07100 ANTALYA-TÜRKİYE
akmed@koc.net

ISSN 1301-2746

İçindekiler

Fahri Işık	
<i>Megaron - Özel Bir Yapı Tipinin Kökeni, Gelişimi ve Bir Ege Tapınağına Dönüşümü</i>	1
Melih Arslan	
<i>Yeşilova-Çeltek Side Tetradrahmi Definesi 1995</i>	51
Boris Raev	
<i>New Finds of the Alanian Graves with Import Goods in the Krasnodar Region</i>	71
Burhan Varkıvanç	
<i>Eine Alterbekrönung aus Patara</i>	87
Michael Küpper	
<i>Ländliche Siedlungstrukturen in Pamphylien am Beispiel Sillyon</i>	97
Mustafa Büyükkolancı	
<i>Termessos N1 Yapısı</i>	117
Nevzat Çevik	
“Yuvarlak Kaya Ostoibekleri” Trebenna'da Belgelenen Yeni Bir Mezar Tipi ve Onun İşliğinde Benzeri Çukurların Yeniden İrdelenmesi	127
Oğuz Tekin	
<i>Elaiussa-Sebaste Sikkeleri</i>	151
Paul Kessener - Susanna Piras	
<i>The Pressure Line of the Aspendos Aqueduct</i>	159
Süleyman Bulut - Fatih Gülsen	
<i>Patara-Bodrum Oda Gömülü</i>	189
Friedmund Hueber	
<i>Arkeolojik Anıtlar Sağlamlıklarını Nasıl Kaybediyorlar</i>	205
Sema Bilici	
<i>Antalya ve Bodrum Müzeleri'ndeki Chamlevé Dekorlu Bizans Seramikleri</i>	223
Sema Alpaslan	
<i>Demre Aziz Nikolaos Kilisesi'ndeki Trapez Kesitli Levhalar, Levha Üstü ve Levha Kaideleri</i>	235

Meryem Acara - B. Yelda Olcay	
<i>Bizans Döneminde Aydınlatma Düzeni ve</i>	
<i>Demre Aziz Nikolaos Kilisesi’nde Kullanılan Aydınlatma Gereçleri</i>	249
Oğuz Tekin - Yaşar Ünlü	
<i>Mersin Müzesi’ndeki Bir Grup “Leeuwendaalder”</i>	267
Muhammet Güçlü	
<i>Müstakil Teke (Antalya) Sancağı’nın Kurulması ve</i>	
<i>İdari Düzenlemeye İlişkin Bir Belge</i>	289

Mersin Müzesi'ndeki Bir Grup 'Leeuwendaalder'

Oğuz TEKİN*
Yaşar ÜNLÜ**

I. Giriş

"Leeuwendaalder" (aslanlı dolar), ilk kez Hollanda eyalet darphanesinde 1575 yılında basıldı ve 1576 yılı içerisinde standart tipini aldı¹. Bu tarih, Hollanda'nın İspanya'ya karşı mücadele ettiği tarihlerle denk düşmektedir². Üzerindeki aslan betiminden dolayı nümismatik literatüründe "Leeuwendaalder" ya da "Aslanlı Dolar" olarak anılmaktadır. Sikkenin ön yüzünde zırhlı bir şövalye, hafif sola dönük olarak ayakta durmaktadır; başı ise sağa dönüktür. Başında sorguçlu miğferi, sırtında pelerini vardır. Sol eliyle pelerininin bir ucundan tutarken, sağ eliyle yere dayalı olan kalkanını tutmaktadır. Kalkanın üstünde, ayakta bir aslan (önceleri bazen iki aslan) betimlenmiştir. Lejand, MO[neta] NO[val] ARG[entea] OR-DIN[um] HOL[landiae] şeklindedir. Sikkenin arka yüzünde ise ayakta, saldırısı anında bir aslan vardır. Bu yüzdeki yazı da CONFIDENS D[omi]NO NON MOVETVR şeklindedir³.

Çok geçmeden ön ve arka yüz tipi standart hale gelmiş, bundan sonra basılacak olanlar için bir prototip oluşturmuştur. Nitekim, bu standart tip, 1585 yılından itibaren Hollanda dışındaki eyaletler ve kentlerde de yüz yıl boyunca hiç değişikliğe uğramadan basılmıştır. Esas tipin (Kalkanlı şövalye/Aslan) hiç değişmediği bu sikkeleri basan diğer eyalet darp-haneleri, Hollanda'ya özgü simbol ve yazılar yerine, kendi simbol ve yazılarını kullanmışlardır. Fakat bu, sikkelerin genel görünümünü ya da imajını bozmamıştır. Bir de, ilk örneklerde tarih ön yüzde iken, sonradan arka yüze konulmaya başlanmıştır.

Aslanlı dolar basan Netherlands Birleşik Eyaletleri (ya da Birleşik Netherlands Cumhuriyeti'nin Eyaletleri) şunlardır: Hollanda, Friesland, Westfriesland, Utrecht, Gelderland ve Overijssel. Ayrıca, Overijssel'in üç kenti, Deventer, Kampen ve Zwolle de aslanlı dolar basılmışlardır.

Aslanlı dolarlarda görülen bazı farklılıklar şunlardır⁴:

Ön yüzde

a) Bazen kalkandaki aslanın başında taç vardır.

* Doç. Dr. Oğuz Tekin, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi - İSTANBUL.

** Yaşar Ünlü, Mersin Müzesi, Müze Araştırmacısı-MERSİN.

¹ Gelder 1958, 13 (Hollandaca kaleme alınmış bu makaleden yararlanabilmemiz için sözlü olarak İngilizceye çeviren Hollanda Tarih ve Arkeoloji Enstitüsü Müdürü Ted LaGro'ya teşekkür ederiz); Gelder 1964, 261.

² Gelder 1958, 13.

³ Gelder 1958, 13.

⁴ Gelder 1964, 262-263.

- b) Gelderland ve Kampen darphanelerinin bastığı bazı sikkelerde şövalyenin başı, alışlageldiği gibi, sağa değil, sola dönüktür.
- c) 17. yüzyılın ikinci yarısında şövalyenin miğferi sorucusuz resmedilmiştir.

Arka yüzde

- a) Zeeland aslan tasvirinde değişiklik yapıp, kendi aslanını kullanmıştır.
- b) Zwolle, aslanın durduğu zemine otlar ve -aslanın iki yanına bölüstürülmüş olarak tarih eklemiştir.

1606 yılından önce arka yüzde yukarıda yer alan darphane işaretini, bu tarihten sonra ön yüz lejandının sonunda yer almaya başlamıştır. Fakat çoğu eyalet darphane işaretini 17. yüzyılın içinde zamanla kaldırılmıştır. Diğer taraftan bazı eyaletler ile kentlerin hepsi darp memuru işaretini kullanmaya başlamışlar; yalnızca Utrecht, gerek darphane gerekse darp memuru işaretini kullanmayı tamamen kesmiştir⁵.

16. yüzyılın sonlarından ya da 17. yüzyılın başlarından itibaren Doğu Akdeniz ticareti için önce olduğundan çok daha fazla basılan “Leeuwendaalder”, Osmanlı İmparatorluğu’nda “aslanlı guruş” veya “Esedî guruş” (Abu-Kelb) olarak biliniyordu⁶. Bir süre sonra Alman “rix doları” (reichsthaler-riksdaalder) ve 8 riyallik “İspanyol piaster”inden daha fazla aranır oldu. Fakat kendisi de 18. yüzyılın ilk çeyreğinde Avusturya’nın Maria Theresa thaleri ve İspanyol pillar’ı karşısında önemini yitirdi⁷.

Hollanda ve diğer eyaletlerde halkın aslanlı dolar dediği “Leeuwendaalder”, 21 Mart 1606 tarihinde Birleşik Devletler'in aldığı karar uyarınca resmen bu adla anılmaya başlandı⁸. En çok basıldığı dönem 1630-1690 arasıdır. Zamanla emisyonu azalmış ve nihayette en son olarak 1713 tarihinde basılmıştır. Fakat 18. yüzyılın sonuna kadar ticarette (özellikle Doğu Akdeniz’de) aranan ve kullanılan bir para olmuştur. İtalya'da bazı darphanelerde taklitleri de basılmıştır⁹.

Mersin’de yaşayan Hanri Atat, 1992 yılında Mersin Müzesi'ne 42 adet “Leeuwendaalder” bağışladı¹⁰. Ne yazık ki, sikkelerin Aydincık’tan geldiği dışında, nerede ve ne şekilde bulunduğu ile ilk buluntu durumundaki sayısı hakkında elimizde hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Olasılıkla daha büyük bir definenin ya da buluntu grubunun bir parçasını oluşturuyorlardı.

⁵ Gelder 1964, 263.

⁶ Hasluck 1921, 49.

⁷ Hasluck 1921, 52.

⁸ Gelder 1958, 14.

⁹ İtalya'da Modena, Sabinetta ve Correggio prensleri tarafından düşük ayarda gümüşe basıldı. Venediklilerin aslanlı koloni sikkeleri de aslanlı doların piyasadaki rakibi idi. Cf. Hasluck 1921, 52.

¹⁰ Mersin'in Aydincık ilçesinden (Silifke'nin 85 km. batısında) Mersin Bit Pazarı'na gelen bir köylü, elindeki sikkeleri antikacı merhum Ali Denden'e gösterir. O da, İçel Sanat Kulübü üyesi Ali Merzeci'ye haber verip sikkeleri nasıl değerlendirebileceklerini sorar. İçel Sanat Kulübü Başkanı Fazıl Tütüner, Ali Merzeci ve birkaç kulüp üyesi sikkelerin Mersin Müzesi'ne kazandırılması için girişimde bulunurlar. Ve sonunda Kulübün yakın dostlarından Hanri Atat, sikkeleri Aydincık'tan getiren köylüye -1992 yılı itibarıyle- üç milyon TL. ödeyerek onları satın alır ve Mersin Müzesi'ne bağışlar.

Tamamı gümüş olan sikkelerden en erken olanı 1576; en geç olanı ise 1688 tarihini taşımaktadır. Dolayısıyla 100 yılı biraz aşkın bir zaman dilimi içinde basılmışlardır. Aslanlı dolarların yarımları da basılmıştır; fakat bizim ele aldığımız grup içinde yoktur.

Katalogda toplam 42 adet "Leeuwendaalder" yer almaktadır. Bunların Eyaletlere ve kentlere göre dağılımı şöyledir:

Hollanda	:	3
Westfriesland	:	13
Utrecht	:	4
Gelderland	:	5
Overijssel	:	10
Deventer	:	1
Kampen	:	4
Zwolle	:	2
TOPLAM	:	42

Katalogda yer alan sikkelerde dikkati çeken bazı özellikler şunlardır:

- 1) Utrecht (no.20), Gelderland (no. 21) ve Overijssel'in (no. 28-29) bazı emisyonlarında ön yüzdeki kalkan üzerinde yer alan aslanın başında taç vardır.
- 2) Hollanda'nın (no. 4 ve 5) iki sikkesinde ön yüzdeki kalkan üzerinde, üst üste iki aslan betimlenmiştir.
- 3) 15, 34, 35 ve 39 nolu örneklerde, ön ve arka yüzdeki lejand alanı boyunca yer alan bordür düz, yani kesintsizdir. Yalnızca, 25 nolu olan sikkede ön yüz bordürü noktalı, arka yüz bordürü düzdür (çizgi halinde). Bunların dışındaki bazı örneklerde de bordür düz imajı vermektedir, fakat bu aldatıcı durum noktaların aşınmasından dolayıdır.
- 4) Kampen'in bir sikkesinde (no. 37), şovalyenin başı, alışlagelmişin aksine, sola dönüktür.

II. Katalog

Hollanda

1576

Öy. : * MO * NO * ARG. 1576 * ORDIN * HOL

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan. Altta, kalkanın iki yanına böülüştürümüş olarak tarih.

Ay. : CONFIDENS * DNO * NON * MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında Darp. iş.: gül rozet.

(1) AR 25.87 gr., 41 mm., ky. 9. Env. no. 92.1.38.

15[89] veya 15[98]

Öy. : * MO * NO * ARG * 15[.] * ORDIN * HOL

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan. Altta, kalkanın iki yanına böülüştürümüş olarak tarih.

Ay. : * CONFIDENS * DNO * NON * MOVETVR *

Aslan, sola. Lejand başında Darp.m.iş.: gül rozet.

(2) AR 26.37 gr., 40 mm., ky. 6. Env. no. 92.1.35.

1626

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· HOL·

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan. Lejand sonunda darp. iş: Gül rozet.

Ay. : 1626· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında, tarih.

(3) AR 26.87gr., 40 mm., ky. 11. Env. no. 92.1.5.

Westfriesland

1604

Öy. : 1604· MO + NO + ORD + WES - TFRI + VALOR + HOL

Şövalye sola, başı sağa, önünde çift aslan tasvirli kalkan. Tarih.

Ay. : DEVS + FORTITVDO + ET + SPES + NOSTRA

Aslan, sola.

(4) AR 27.87 gr, 41 mm., ky. 1. Env. no. 92.2.3.

1604

Öy. : 1604· MO + NO + ORD + WEST - FRI + VALOR + HOL

Şövalye sola, başı sağa, önünde çift aslan tasvirli kalkan. Tarih.

Ay. : DEVS + FORTITVDO + ET + SPES + NOSTRA

Aslan, sola.

(5) AR 26.63 gr, 40 mm., ky. 9. Env. no. 92.2.4.

1612

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WESTF
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1612· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp. m. iş. yok.

(6) AR 26.98 gr., 40 mm., ky. 6. Env. no. 92.1.2.

1631

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WESTF
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1631· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.

(7) AR 26.88 gr., 40 mm., ky. 2. Env. no. 92.1.6.

1638

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1638· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.

(8) AR 27.19 gr., 40 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.8.

1640

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1640· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.

(9) AR 26.90 gr., 41 mm., ky. 8. Env. no. 92.1.9.

1641

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1641· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.

(10) AR 26.12 gr., 41 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.12.

1641

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1641· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.

(11) AR 26.08 gr., 40 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.15.

1641

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
 Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1641· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
 Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.
(12) AR 26.93 gr., 41 mm., ky. 6. Env. no. 92.1.17.

1642

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
 Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1642· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
 Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.
(13) AR 26.92 gr., 41 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.18.

164[6]

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
 Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 164[6] CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
 Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: zambak rozet.
(14) AR 26.44 gr., 41 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.37.

1668

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WEST
 Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1668· CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
 Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: denizyıldızı.
(15) AR 27.01 gr., 42 mm., ky. 9. Env. no. 92.1.26.

16..

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· WESTF
 Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 16.. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
 Aslan, sola. Lejand başında tarih. Darp.m.iş.: silik.
(16) AR 26.35 gr., 41 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.32.

Utrecht

1616

Öy. : MO· ARG· PRO: CON - FOE· BELG· TRA +
 Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan. Lejand başında
 Darp.iş.: kalkan.

Ay. : +1616+CONFIDENS+DNO+NON+MÖVETVR
 Aslan, sola. Lejand başında tarih.
(17) AR 26.88 gr., 43 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.3.

1616

Öy. : MO· ARG· PRO: CON - FOE· BELG· TRA

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan. Darp.iş. yok.

Ay. : .1616. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(18) AR 26.75 gr., 41 mm., ky. 8. Env. no. 92.1.4.

1636

Öy. : MO· ARG· PRO: CON - FOE· BELG· TRA

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan. Lejand başında D.m.i.: kalkan.

Ay. : 1636. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(19) AR 26.92 gr., 41 mm., ky. 2. Env. no. 92.1.7.

1640

Öy. : MO· AG· PRO· CO - NFOE· BELG· TRAŞövalye sola, başı sağa, önünde taçlı aslan tasvirli kalkan.
Lejand başında Darp. iş.: kalkan.**Ay.** : .1640. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(20) AR 26.44 gr., 41mm., ky. 3. Env. no. 92.1.10.

Gelderland

1611

Öy. : MO· ARG· PRO· CO - NF· BEL· GEL·Şövalye sola, başı sağa. önünde taçlı aslan tasvirli kalkan.
Lejand sonunda Darp.iş.: haç.**Ay.** : 1611. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(21) AR 26.60 gr., 40 mm., ky. 1 Env. no. 92.1.1.

1640

Öy. : MO· ARG· PRO· CO - FOE· BELG· GEL·

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1640: CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR·

Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(22) AR 26.42 gr., 43 mm., ky. 7 Env. no. 92.1.11 (delik).

1641

Öy. : MO· ARG· PRO: CO· -- FOE· BELG· GEL·
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1641. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(23) AR 26.17 gr., 41 mm., ky. 11. Env. no. 92.1.14.

1641

Öy. : MO· ARG· PRO· CO - FOE· BELG· GEL
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1641. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(24) AR 26.30 gr., 41 mm., ky. 9. Env. no. 92.1.16.

1674

Öy. : . MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· GEL·
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1674. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölerek konulmuş darp.m.iş:
oturan köpek.

(25) AR 27.11 gr., 42 mm., ky. 11 Env. no. 92.1.27.

Overijssel

1641

Öy. : MO· ARG· PRO: CON - FOE· BELG· TRAN
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1641. CONFIDENS· DNO: NON· MOVETVR·
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(26) AR 27.16 gr., 41 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.13.

164[3]

Öy. : MO· ARG· PRO· CO - FOE· BELG· TRA
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 164[3]. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(27) AR 26.95 gr., 42 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.33.

1644

- Öy.** : MO· ARG· PRO· CO - NFOE· BELG· TRA
Şövalye sola, başı sağa, önünde taçlı aslan tasvirli kalkan.
Lejand başında darp.m.iş.: kalkan.

- Ay.** : 1644. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(28) AR 26.83 gr., 43 mm., ky. 11. Env. no. 92.1.19.

1644

- Öy.** : MO· ARG· PRO· CO - NFOE· BELG· TRA
Şövalye sola, başı sağa, önünde taçlı aslan tasvirli kalkan.
Lejand başında darp.m.iş.: kalkan (?).

- Ay.** : 1644. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(29) AR 26.66 gr., 41 mm., ky. 6. Env. no. 92.1.20.

1647

- Öy.** : . MO· ARG· PRO· CO - NFOE· BEL· TRA
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.
Lejand sonunda darp.m.iş.: kalkan.

- Ay.** : 1647. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(30) AR 26.78 gr., 41 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.22.

1647

- Öy.** : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· TRA
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.
Lejand sonunda darp.m.iş.: kalkan.

- Ay.** : 1647. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(31) AR 27.03 gr., 41 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.23.

16..

- Öy.** : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· TRA
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.
Lejand sonunda darp.m.iş.: kalkan.

- Ay.** : + 16.. + CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(32) AR 26.96 gr., 41 mm., ky. 4. Env. no. 92.1.34.

16..

Öy. : MO· ARG· PRO· CON - FOE· BELG· TRAN
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 16.. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(33) AR 26.32 gr., 41 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.36.

1679

Öy. : MO· NO· ARG· CONE - BELG· PRO· TRANS
Şövalye sola, başı sağa, miğferinde sorguç yok, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1679. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölen bir şekilde darp.m.iş.:
çicek rozet.

(34) AR 26.72 gr., 42 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.28.

1681

Öy. : MO· NO· ARG· CONF - OE· BELG· PRO· T[RA]
Şövalye sola, başı sağa, miğferinde sorguç yok, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1681. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölen bir şekilde darp.m.iş.:
çicek rozet.

(35) AR 27.32 gr., 44 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.29.

Deventer

1663

Öy. : MO: ARG: CIVIT: -- IMPER: DAVENT:
Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1663. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölen bir şekilde darp.m.iş.:
Faslı başı.

(36) AR 27.02 gr., 42 mm., ky. 13. Env. no. 92.1.25.

Kampen

1646

Öy. : MO· AR· CIVI· IM - P· BELG· CAMPEN:
Şövalye sağa, başı sola, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1646. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR
Aslan, sola. Lejand başında tarih.

(37) AR 26.25 gr., 42 mm., ky. 12. Env. no. 92.1.21.

1655

Öy. : MO· ARG· CIVI· IMP· -- BEL· CAMPEN

Şövalye sola, başı sağa, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1655. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölen bir şekilde darp.m.iş.: zambak rozet.

(38) AR 27.03 gr., 43 mm., ky. 5. Env. no. 92.1.24.

1682

Öy. : MO· ARG· CIV· IMP - BELG· CAMPEN

Şövalye sola, başı sağa, miğferinde sorguç yok, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1682. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölen bir şekilde darp.m.iş.: süvari.

(39) AR 27.24 gr., 42 mm., ky. 3. Env. no. 92.1.30.

1688

Öy. : MO· ARG· CIV· IMP - BELG· CAMPEN

Şövalye sola, başı sağa, miğferinde sorguç yok, önünde aslan tasvirli kalkan.

Ay. : 1688. CONFIDENS· DNO· NON· MOVETVR

Aslan, sola. Lejand başında tarih. Tarihi bölen bir şekilde darp.m.iş.: süvari.

(40) AR 27.35 gr., 44 mm., ky. 11. Env. no. 92.1.31.

Zwolle

1640

Öy. : MO: ARG: CIVIT - ZWOL: AL: IMP

Şövalye sola, başı sağa, önünde, haçlı kalkanı ve kılıcı ile Aziz Mikhael tasvirli kalkan.

Ay. : DA: PACEM: DOMINE: IN: DIEBVS: NOST

Aslan, sola, zeminde otlar. İki yanına bölüştürülülmüş olarak tarih: 1640.

Lejand başında darp.m.iş.: mahmuz.

(41) AR 27.07 gr., 42 mm., ky. 12. Env. no. 92.2.1.

1641

Öy. : MO: ARG: CIVITA - ZWOL: A: L: IMP

Şövalye sola, başı sağa, önünde haçlı kalkanı ve kılıcı ile Aziz Mikhael tasvirli kalkan.

Ay. : DA: PACEM: DOMINE: IN: DIEBVS: NOST

Aslan sola, zeminde otlar. İki yanına bölüştürülülmüş olarak tarih: 1641.

Lejand başında darp.m.iş.: mahmuz.

(42) AR 27.04 gr., 42 mm., ky. 2. Env. no. 92.2.2.

Katalog Notları

- (1) Verkade 1848: 48. 3; Gelder 1964: s. 264, I; Delmonte 1967: 831.
- (2) Verkade 1848: 48. 3; Gelder 1964: s. 264, I; Delmonte 1967: 831.
- (3) Verkade 1848: 49.I; Erlanger 1964: s. 252, 1 (tarih: 1662); Gelder 1964: s. 264, II; Delmonte 1967: 832.
- (4) Verkade 1848: 66.1; Gelder 1964: s.265.I; Delmonte 1967: 835.
- (5) Verkade 1848: 66.1; Gelder 1964: s. 265, I; Delmonte 1967: 835.
- (6) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: s. 252, 2 (tarih: 1622); Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (7) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: s. 252, 3 (tarih: 1633); Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (8) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 5 (tarih: 1637); Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (9) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 6; Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (10) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 7-8; Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (11) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 7-8; Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (12) Verkadeb 1848: 66.4; Erlanger 1964: 7-8; Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (13) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 9; Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (14) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 9-11 (tarih: 1642, 1643, 1647); Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (15) Verkade 1848: 66.4; Erlanger 1964: 14 (tarih: 1670); Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
Erlanger, darp memuru işaretini deniz yıldızı; Gelder ise çiçek diyor.
- (16) Verkade 1848: 66.4; Gelder 1964: s. 266, III; Delmonte 1967: 836.
- (17) Verkade 1848: 107.4; Erlanger 1964: s. 253, 21 (tarih: 1646); Gelder 1964: s. 270, III; Delmonte 1967: 843.
- (18) Verkade 1848: 107.4; Erlanger 1964: s. 253, 11 (tarih: 1646); Gelder 1964: s. 270, III; Delmonte 1967: 843.
- (19) Verkade 1848: 107.4; Erlanger 1964: s. 253, 11 (tarih: 1646); Gelder 1964: s. 270, III; Delmonte 1967: 845.
- (20) Verkade 1848: 107.4; Erlanger 1964: s. 253, 11 (tarih: 1646); Gelder 1964: s. 270, III; Delmonte 1967: 844.
- (21) Verkade 1848: 11.1; Erlanger 1964: s. 254, 26 (tarih: 1638); Gelder 1964: s. 272, II; Delmonte 1967: 825.
- (22) Verkade 1848: 11.1; Erlanger 1964: s.254, 31-32; Gelder 1964: s. 272, II; Delmonte 1967: 825.
- (23) Verkade 1848:, 11.1; Erlanger 1964: s.254, 33-34; Gelder 1964: s. 272, II; Delmonte 1967: 825.
- (24) Verkade 1848: 11.1; Erlanger 1964: s.254, 33-34; Gelder 1964: s. 272, II; Delmonte 1967: 825.
- (25) Verkade 1848: 11, 1; Gelder 1964: s.272, II; Delmonte 1967: 825.
- (26) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 50; Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (27) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 51 (tarih: 1644); Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (28) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 51; Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (29) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 51; Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (30) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 51 (tarih: 1644); Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (31) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 51 (tarih: 1644); Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (32) Verkade 1848: 139.3; Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.
- (33) Verkade 1848: 139.3; Gelder 1964: s. 274, II; Delmonte 1967: 856.

- (34) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 55; Gelder 1964: s. 275.III; Delmonte 1967: 856b.
- (35) Verkade 1848: 139.3; Erlanger 1964: s. 256, 57; Gelder 1964: s. 275.III; Delmonte 1967: 856b.
- (36) Verkade 1848: 150.3; Erlanger 1964: s. 257, 63 (tarih: 1664); Gelder 1964: s. 278.II; Delmonte 1967: 858.
- (37) Verkade 1848: 163.3; Erlanger, 1964: s. 257, 69-70 (tarih: 1648); Gelder 1964: s. 279.III; Delmonte 1967: 862.
- (38) Verkade 1848: 163.3; Erlanger 1964: s. 258, 84 (tarih: 1650); Gelder 1964: s. 279.III; Delmonte 1967: 862.
- (39) Verkade 1848: 163.1; Erlanger 1964: s. 258, 87-91; Gelder 1964: s. 279.III; Delmonte 1967: 862.
- (40) Verkade 1848: 163.1; Erlanger 1964: s. 258, 106-109; Gelder 1964: s. 279.III; Delmonte 1967: 862.
- (41) Verkade 1848: 172.2 veya 4; Erlanger 1964: s. 259, 115; Gelder 1964: s. 280.III; Delmonte 1967: 866.
- (42) Verkade 1848: 172.2 veya 4; Erlanger 1964: s. 259, 116 (tarih: 1642); Gelder 1964: s. 280.III; Delmonte 1967: 866.

Sikkelerin Ön ve Arka Yüz Lejandlarının Anlamları

Sikkelerin ön yüzlerinde, MO.NO.ARG. (= Moneta Nova Argentea = Yeni gümüş sikke) lejandından sonra, basıldıkları kentin ya da eyaletin adı yer almaktadır. Arka yüz lejandlarının anlamları ise şu şekildedir: No: 1-3 ve 6-40: CONFIDENS.DNO.NON.MOVETVR = Tanrı'ya inanan sarsılmaz; no: 4-5: DEVS.FORTITVDO.ET.SPES. NOSTRA = Tanrı gücümüz ve umudumuzdur; no: 41-42: DA.PACEM.DOMINE.IN.DIEBVS.NOST. = Efendimiz, günlerimiz barış içinde geçsin.

Teknik Kısaltmalar

Darp. iş.	: Darphane işaretti
Darp. m. iş.	: Darphane memurunun işaretti
Öy.	: Ön yüz
Ay.	: Arka yüz
Env. no.	: Mersin Müzesi'ndeki envanter numarası
AR	: Gümüş
ky.	: kalıp yönü

Bibliyografik Kısaltmalar

- Delmonte 1967 : A. Delmonte, *Le Benelux d'Argent/De Zilveren Benelux/ The Silver Benelux*, Amsterdam.
- Erlanger 1964 : H. J. Erlanger, "A Hoard of Leeuwendaalders From Aintab", ANSMN XI, s. 245-260.
- Gelder 1958 : H.E. v. Gelder, "Leeuwendaalders", *De Geuzenpenning* 2 (April), s. 13-16.
- Gelder 1964 : "A Provisional List of Dutch Lion-Dollars", ANSMN XI, 261-281.
- Hasluck 1921 : F. W. Hasluck, "The Levantine Coinage", NC, s. 39-91 (s. 49-52: The Silver Dollar).
- Verkade 1848 : P. Verkade, *Muntboek, Bevattende de Namen en Afbeeldingen van Munten, Geslagen in de Zeven Voormalig Vereenigde Nederlandsche Provincen*, Schiedam.

Summary

A Group of “Leeuwendaalders” in the Mersin Museum

“Leeuwendaalder” was first minted in the provincial mint of Holland in 1575, and in the course of 1576 it became a prototype for the later issues. It is called as “Leeuwendaalder” or “Lion-dollar” because of the lion on the reverse. On the obverse there is a knight and on the reverse a large rampant lion.

The United Provinces of Netherlands which struck lion-dollars are the following: Holland, Friesland, Westfriesland, Utrecht, Gelderland and Overijssel. Besides, the three towns of Overijssel: Deventer, Kampen and Zwolle.

From the end of the sixteenth century or the beginning of the seventeenth century, the lion-dollars were struck in enormous quantities for the East-Mediterranean (Levant) trade. “Leeuwendaalder” was known to the Ottomans as “aslanlı guruş” or “Esedî guruş” (also “Abu-Kelb”). The last lion-dollars were struck in 1713. But they were still in use until the end of the eighteenth century especially in Levant.

In the catalogue, presented here, there is a total of forty-two “Leeuwendaalders” which acquired by Mersin Museum in 1992. The distribution of the coins according to the Provinces and the imperial towns are as follows:

Holland	:	3
Westfriesland	:	13
Utrecht	:	4
Gelderland	:	5
Overijssel	:	10
Deventer	:	1
Kampen	:	4
Zwolle	:	2
TOTAL	:	42

1

2

3

4

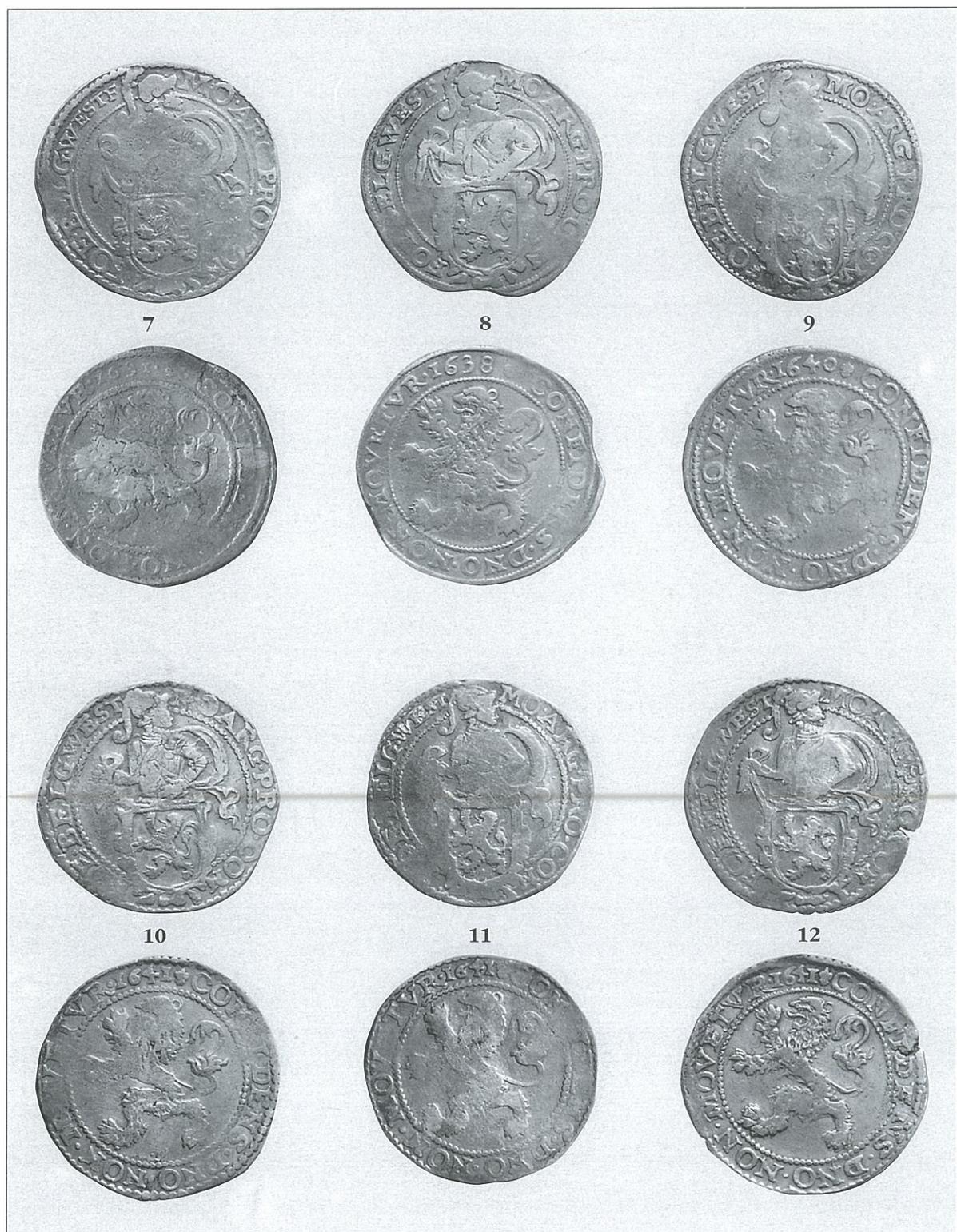

5

6

25

26

27

28

29

30

37

38

39

40

41

42

